

دستان پیدایش
تاریخ عظیم همه چیز

دیوید کریستین

سینا بحیرایی

www.ketab.ir



| مهرگان خرد |

سرشناسه: کریستین، دیوید ۱۹۴۶ م - Christian, David

عنوان و نام پدیدآور: داستان پیدایش: تاریخ عظیم همه چیز / دیوید کریستین؛ [مترجم] سینا بحیرایی؛ ویراستار علی نصراله‌ی.

مشخصات نشر: تهران: مهر گل خرد ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۱۲۳ ص:، جدول: ۵/۱۳×۵/۲۱ س.م.

شابک: 978-600-8067-74-0

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: Origin story : a big history of everything, First edition., 2018.c.

عنوان دیگر: تاریخ عظیم همه چیز.

موضوع: تمدن — فلسفه

Civilization – Philosophy: موضوع

شناسه افزوده: بحیرایی، سینا، ۱۳۶۵ - مترجم

رده بندی کنگره: ۱۹CB

رده بندی دیویی: ۹۰۱

شماره کتابشناسی ملی: ۵۶۸۸۳۹۰

www.ketab.ir

داستان پیدایش؛ تاریخ عظیم همه چیز

دیوید کریستین

| مترجم: سینا بحیرایی | چاپ اول: ۱۴۰۰ | شمارگان: ۵۰۰ جلد |

| الیتوگرافی: ندا | چاپ و صحافی: نقش نیزار |

| قیمت: ۷۵۰۰۰ تومان | شابک: ۰-۷۴-۸۰۶۷-۶۰۰-۹۷۸ |

| ناشر: مهرگان خرد ۶۶۱۲۶۴۷۵ |

| mehreganekherad@gmail.com | Mehreganpub.com |

حق چاپ و انتشار برای نشر مهرگان خرد محفوظ است.

استفاده از مطالب منوط به اجازه کتبی از ناشر است

پیش‌گفتار^۱

«ما داستان می‌گوییم تا از چیزهای مختلف معنا

بسازیم، این در خون ماست.»

— لیا هیلز، «بازگشت به قلب»

بالاخره ایده‌ی روایت یک داستان پیدایش نوین در آستانه‌ی محقق شدن است. این ایده برای من با کلاس درس تاریخ همه‌چیز شروع شد که اولین بار در سال ۱۹۸۹ در دانشگاه مک‌کواری سیدنی تدریس کردم. من به این کلاس به چشم راهی برای ورود به تاریخ بشر نگاه می‌کردم. در آن زمان، به تدریس و تحقیق در مورد تاریخ روسیه و شوروی پرداختم. ولی نگرانی‌ام این بود که تدریس یک تاریخ ملی و امپراتوری (روسیه هم یک ملت بود هم یک امپراتوری) ممکن است حاوی این پیام ناخودآگاه باشد که انسان‌ها موجوداتی جدا از هم هستند و در بنیادهای تریب‌شکل ممکن، شبیه قبیله‌هایی در حال رقابت با هم عمل می‌کنند. آیا در جهانی مملو از سلاح‌های هسته‌ای، ارسال این پیام کار مفیدی بود؟ در زمان بحران موشکی کوبا من خودم بچه مدرسه‌ای بودم، خوب یادم هست که آن زمان فکر می‌کردم یک آخرالزمان در شرف وقوع است. همه‌چیز در مرز نابود شدن بود. یادم هست آن موقع به این فکر می‌کردم که آیا بچه‌هایی هم «آنجا» در شوروی بودند که مثل ما ترسیده باشند. آن‌ها هم بالاخره انسان بودند. من در دوران کودکی در نیجریه زندگی کردم و در آنجا بود که یک جامعه‌ی واحد و به شکل خارق‌العاده‌ای متنوع انسانی را به‌طور کامل درک کردم. این احساسم وقتی تثبیت شد که در دوران نوجوانی به کالج آتلانتیک، مدرسه‌ای بین‌المللی در ساوت ولز^۲ رفتم.

^۱ برخی از آموزه‌های نویسنده نادرست بوده و با نقطه‌های جدی روبه‌روست. مترجم.

^۲ South Wales: ناحیه‌ای از کشور ولز که هم‌مرز با انگلستان است.

چندین دهه بعد، به عنوان یک مورخ حرفه‌ای شروع کردم به تفکر درباره اینکه چگونه می‌توانم یک تاریخ یکپارچه از بشر تدریس کنم. آیا باید به تدریس میراث مشترک به‌جامانده از همهٔ انسان‌ها بپردازم و داستان را همراه با عظمت و هیبت تاریخ ملت‌های بزرگ روایت کنم؟ در نهایت به این نتیجه رسیدم که ما به داستانی نیاز داریم که در آن، اجداد دوران پارینه‌سنگی و کشاورزان دوران نوسنگی ما جایگاهی در حد و اندازهٔ حاکمان، فاتحان و امپراتورهایی داشته باشند که این حجم از مطالعات تاریخی را به خود اختصاص داده‌اند.

در نهایت متوجه شدم که این‌ها ایده‌های اصلی نیستند. در سال ۱۹۸۶ ویلیام مک‌نیل^۱، مورخ بزرگ، اعلام کرد که نوشتن سرگذشت «پیروزی‌ها و رنج‌های بشر در قالب یک مجموعهٔ کامل، وظیفهٔ اخلاقی حرفهٔ تاریخ‌نویسی در دوران ماست.» حتی قبل‌تر از او هم اچ. جی. ولز^۲ هم چنین نظری داشت، او با نگاهی مشابه تاریخ بشر را به گونه‌ای نوشت که به نوعی پاسخی به کشت و کشتار جنگ جهانی اول باشد:

«ما می‌دانیم که الان دیگر هیچ صلحی در کار نخواهد بود، مگر آنکه یک صلح مشترک در سراسر جهان برقرار شود. هیچ رفاهی در کار نخواهد بود مگر یک رفاه کلی. ولی بدون ایده‌های تاریخی مشترک هیچ صلح و رفاه مشترکی در کار نخواهد بود... اگر تنها با تفکرات ملی‌گرایانهٔ تنگ‌نظرانه، خودخواهانه و مجادله‌برانگیز سروکار داشته باشیم، نژادها و انسان‌ها محکومند به کشیده‌شدن به سمت مجادله و ویرانی.»

ولز به یک نکتهٔ دیگر هم پی برد؛ اگر می‌خواهید تاریخ بشر را تدریس کنید، احتمالاً باید به فکر تدریس تاریخ همه‌چیز باشید. به همین دلیل کتاب *کلیات تاریخ*^۳ او به تاریخ گیتی تبدیل شد. برای درک تاریخ بشر، باید این نکته را درک کنید که چنین گونهٔ نادری چگونه مراحل تکامل را طی کرد، در این صورت باید با فرآیند تکامل سیارهٔ زمین هم آشنا شوید، در این صورت باید با نحوهٔ تکامل ستاره‌ها و سیاره‌ها آشنا شوید، در این

1 William McNeill

2 H. G. Wells

3 Outline of History

صورت باید از فرآیند تکامل کل گیتی آگاه شوید. در حال حاضر می‌توانیم متوجه شویم که نوشتن داستانی با چنین موشکافی و دقت علمی در زمان ولز غیرقابل تصور بود. ولز به دنبال دانشی به هم پیوسته بود، دانشی که علاوه بر مردم، زمینه‌های علمی را هم به متصل کند. همه داستان‌های پیدایش، حتی داستان‌های پیدایشی که تاریخ‌نگاری ملی‌گرایانه‌ای دارند، دانش را به هم پیوند می‌دهند. فراخ‌ترین این داستان‌ها می‌تواند شما را از ابعاد زمانی مختلف و حلقه‌های متحدالمرکز شناخت و هویت فراوانی عبور دهد؛ از خود و خانواده و قبیله گرفته تا ملت و گروه هم‌زبان تا حلقه‌های عظیم بشر و زندگی، و در نهایت تا این تصور که شما بخشی از یک گیتی یا کیهان کامل هستید.

ولی در قرن‌های اخیر، افزایش ارتباط‌های میان‌فرهنگی نشان داده‌اند که مذاهب و داستان‌های پیدایش ما چه جایگاه ثابتی در رسوم محلی و محیط‌های اطراف ما دارند. به همین دلیل جهانی‌شدن و گسترش نظریه‌های تازه باعث شدند باور به دانش سنتی پیشین رفته رفته کاهش یابد. حتی معتقدهای حقیقی هم کم‌کم متوجه شدند که داستان‌های پیدایش مختلفی وجود دارند که حرف‌های کاملاً متفاوتی مطرح می‌کنند. بعضی از مردم از آیین و سنت‌های قبیله‌ای و ملی خود دفاع کردند و واکنش تند و حتی خشنی به این قضیه نشان دادند. ولی خیلی‌ها هم خیلی راحت ایمان و اعتقاد خود را از دست دادند و در کنار آن‌ها طرز رفتار و درک جایگاهشان در گیتی را هم از دست دادند. این فقدان ایمان می‌تواند به ما در درک بی‌هنجاری فراگیر، احساس بی‌هدف بودن، بی‌معنایی و حتی سرخوردگی که در قرن بیستم این حجم از ادبیات، هنر، فلسفه و دانش را به خود اختصاص داده بود، کمک کند. خیلی‌ها با ملی‌گرایی به نوعی حس تعلق می‌رسیدند، ولی به نظر می‌رسد در دنیای به هم پیوسته امروز ملی‌گرایی باعث جذابی انسان‌ها می‌شود، چرا که تنها شهروندان درون یک کشور خاص را به هم متصل می‌کند.

من این کتاب را با این باور خوش‌بینانه نوشتم که ما انسان‌های نوین محکوم به این نیستیم که در یک وضعیت فروپاشی و بی‌معنایی مزمّن به سر ببریم. در بستر توفان

آفرینش‌گر مدرنیته، یک داستان پیدایش جهانی و تازه در حال آشکارشدن است که همچون داستان پیدایش سنتی پر از معنا و حیرت و راز است، اما بر اساس تحقیقات علمی نوین و با پیروی از قواعد بسیار نوشته شده است. این داستان هنوز فاصله زیادی تا کامل شدن دارد، شاید حتی به خاطر آن مجبور باشیم که تفکرات داستان‌های پیدایش قدیمی‌تر در مورد نحوه گذران یک زندگی خوب و قابل تحمل را هم در آن ادغام کنیم. ولی این داستان ارزش مطالعه دارد، چرا که بر میراث جهانی متشکل از اطلاعات و دانش کاملاً بررسی‌شده تکیه می‌کند و اولین داستان پیدایشی است که تمام جوامع و فرهنگ‌های انسانی سراسر جهان را در خود جای می‌دهد. یک پروژه جمعی جهانی است، داستانی که در بوینس آیرس و پکن و در لاگوس و لندن به یک اندازه باید جواب بدهد. در دنیای امروز کارشناسان زیادی درگیر وظیفه هیجان‌انگیز خلق و روایت این داستان پیدایش نوین شده‌اند، آن‌ها همچون تمام داستان‌های پیدایش به دنبال آن ماهیت هدایت‌گر و حس دستیابی به هدف مشترکی هستند که این داستان ممکن است در خود داشته باشد، البته این‌ها باید در خدمت جهان به هم پیوسته امروز باشد.

تلاش خود من برای تدریس تاریخ گیتی در سال ۱۹۸۹ شروع شد. در سال ۱۹۹۱، به‌عنوان روشی برای توضیح اینکه دقیقاً چه کار دارم می‌کنم، اسم تاریخ بزرگ را روی این پروژه گذاشتم. و زمانی که داستان کم‌کم داشت مورد توجه قرار می‌گرفت متوجه شدم که من تنها داشتم چند خط از یک داستان پیدایش جهانی نوظهور را بیرون می‌کشیدم. در حال حاضر تاریخ عظیم در دانشگاه‌های نقاط مختلف دنیا آموزش داده می‌شود و از طریق پروژه تاریخ عظیم، هزاران دبیرستان هم در حال یادگیری آن هستند.

ما برای دست و پنجه نرم کردن با چالش‌ها و فرصت‌های قرن ۲۱، به این درک تازه از گذشته خود نیازمندیم. این کتاب تلاش من برای روایت یک نسخه به‌روز از این داستان عظیم، وسیع، زیبا و الهام‌بخش است.